ރަމަޟާން މަހާއި އީމާންކަމުގެ ފިނިމީރުކަން

އަލްއުސްތާޛު އިބްރާހީމް ރަޝީދު މޫސާ

ރަމަޟާން މަހުގައި އީމާންކަމުގެ ފިނިމީރުކަމަކީ އޭގެ ރަހަ ދެކެވިފައިވާ އޭގެ ރަހައަކީ ކޮން ކަހަލަ ރަހައެއް ކަން އެނގިފައިވާ މީހަކަށް ވެސްމެ އިޙްސާސް ކުރެވޭނެ ފިނިމީރުކަމެއް ނޫނެވެ. އެއީ ރޫޙަށް ލިބޭ ހަމަ ހުރިހާ ތަކެތީގެ ރަހަތަކަށްވުރެ މާ މީރު ފިނިކަމެކެވެ. އެއީ ޙިއްސީ އަދި މާނަވީ ފިނިމީރުކަމެކެވެ. އެއީ ރޫޙާއި ހިތަށް ލިބޭ އަރާމު ލިބޭ ފިނިމީރުކަމެކެވެ. الله ތަޢާލާ ވަޙީ ކުރައްވައެވެ. ((أَفَمَن شَرَحَ اللَّهُ صَدْرَهُ لِلْإِسْلَامِ فَهُوَ عَلَىٰ نُورٍ مِّن رَّبِّه [1]– ވަނީ، إسلام دين އަށް އެމީހެއްގެ ހިތް ތަނަވަސްކޮށްދެއްވައި އޭނާގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ حضرة ން نور އެއް ލިބިފައިވާމީހަކު (އެހެން މީހަކާ އެއްވަރު ހެއްޔެވެ؟)) މާތް الله ރަސޫލާއްލާހު ބަޔާންކޮށްދެއްވާ ފަދައިން ވެސް ޙަދީޘްގައި ވެއެވެ. ރަސޫލުﷲ ﷺ ވަޙީކުރެއްވި އަޙާދީޘްތަކުގައި ވެއެވެ. ((ذاقَ طَعْمَ الإيمانِ مَن رَضِيَ باللَّهِ رَبًّا، وبالإسْلامِ دِينًا، وبِمُحَمَّدٍ رَسولًا –[2]اللهއަށް ކަލާނގެކަމަށް، އިސްލާމްދީނަށް ދީނަކަމަށް، މުޙައްމަދުގެފާނަށް ރަސޫލާކަމަށް ރުހިވަޑައިގެން މީހާއަށް އީމާންކަމުގެ ރަހަ ލިބިއްޖެއެވެ.))

މާތްالله ރަސޫލާއްލާހު އަނެއް ޙަދީޘް މާތްކަލާނގެ އަރިހުން ރިވާވެގެން ވެއެވެ. ((ثَلاثٌ مَن كُنَّ فيه وجَدَ حَلاوَةَ الإيمانِ: أنْ يَكونَ اللَّهُ ورَسولُهُ أحَبَّ إلَيْهِ ممّا سِواهُما، وأَنْ يُحِبَّ المَرْءَ لا يُحِبُّهُ إلّا لِلَّهِ، وأَنْ يَكْرَهَ أنْ يَعُودَ في الكُفْرِ كما يَكْرَهُ أنْ يُقْذَفَ في النّار[3]– އެ މީހެއްގެ ގައިގައި ތިން ސިފައެއް ހުރި މީހަކަށް އީމާންކަމުގެ ފިނިމީރުކަން ލިބިއްޖެއެވެ. اللهއާއި އެކަލާނގެ ރަސޫލާއަށް އެހެން ހުރިހާ އެއްޗަކަށްވުރެ ބޮޑަށް ލޯބިވާ ދުވަސް ހުރުމާއި ލޯބިވާނަމަ ހަމައެކަނި اللهއަށް ޓަކައި މީހަކު ލޯބިވުމާއި، އަލިފާނަށް އެއްލައިލެވުމަށް ނުރުހޭ ފަދައިން ކާފިރުކަމަށް އެނބުރި ދިއުމަށް ނުރުހުން ވެގެނެވެ.))

އެއް ދުވަހަކު ފިރިހެނަކު އޭނާގެ އަނބިމީހާދެކެ ކިޔައިދެއްވިއެވެ. ހަމައަށް ތިބޭ ތިބުމުގެ ވާހަކަ. ((މާތް الله ގަންދީ ބުނަމެވެ. ނިކަން އިންދިބަވާތިވެ! ތިބާ އަބަދުވެސް ޤާއިމުވެވަޑައިގަންނަވާށެވެ.)) އަނބިދަރި އަނބިމީހާ ބުނެއެވެ. ((ތިބާއަށް އަހުރެން އަބަދުވެސް ޤާއިމުވެ ތިބުމަށް ނިކަން ތާއަތުވެވޭނެއެވެ. އަދި ތިބާއަށް އަހުރެން ޤާއިމުވެ ތިބުމުގެ ބާރު ވެސް ލިބިގެން ނުވެއެވެ.)) އަނބިދަރި މި ފިރިހެނާ ބުނެއެވެ. ((މަރަށް އެކަން ނުކުރެވޭނީ ކިހިނެއްގެން ހެއްޔެވެ؟)) ފަހު އެ އަންހެނާ ޖަވާބުގައި ބުނެއެވެ. ((ޤާއިމުވެތިބުން ގޮތް މުޅިދުނިޔެއަށްވުރެ ތިބާ މަގޭ އަތުން އެ ދުނިޔެ އަތުވެއްޖެއެވެ. ޤާއިމުވެތިބުން ގޮތް ގެނބިގެން ނުލަ ތިބާ މަގޭ އަތުން އެ ގަނޑުވެ އަތުވެއްޖެއެވެ. އެހެންނަމަ އެ ކަން ގޮތް ތިބާއަށް ލިބިފައިވާ ބާރުގެ ދަރުގައެއް ނުވެސް ނުވެއެވެ. އަދި އެހެން މީހެއްގެ ބާރުގެ ދަރުގައެއް ވެސް ނުވެއެވެ.)) ((އަހަރެ ރަސްކަލާނގެއަށް ބުނެވެ.

((ކޮން އެއްޗެއްގައި ހުއްޓީތޯ؟)) އެ އަންހެނާ ބުނެއްޖެވެ. ((މަގޭ ބޮއްޖަވެރިކަން އޮތީ މަގޭ އީމާންކަމުގައެވެ. މަގޭ އީމާންކަން އޮތީ މަގޭ ހިތުގައެވެ. މަގޭ ވެރިރަސްކަލާނގެ ފިޔަވައި އެހެން ފަރާތަކަށް މަގޭ ހިތަށް ނުވަދެވޭނެއެވެ.))

މާތް الله ރުއްސުވުންލެއްވި އަބޫދަރްދާއުގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ. ((މަރްޙަބާ ދުވަހުގެ ހޮނިހިރުގައި ކުރިއަށް އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައީ ހޮނިހިރު ދުވަހު ވިހަވެގެން ހޯދަން ކޮޅަށް ތިއްބެވެ! ކޮންތޯ އަޅުގަނޑުމެން ދިޔައީ ހޮނިހިރު ދުވަހުގެ ހަރާދުގެ ދުނިޔެގައި ތި ރަހުމަތް ކޮށްލާށެވެ!)) އިބްނު ސީރީން ވިދާޅުވިއެވެ. ((اللهއަށް ރަސޫލާއަށް ޖެހުނު ހިތްހަމަޖެހުމާއި އަޅުގަނޑުމެން އަށް ނުކުތުމެވެ ދުވަސްތަކުގައި ހެދި ގަދަދައަލަށް ހަރުދަނާކުރުމެވެ. ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ އެއްޗެއް ކަމަކު ފަހަރެއް ދުވަހުގެ ހޮނިހިރު ކަމަށް އިއްތިހާޒު ސަލާމަތް ބަހައްޓާ ދުވަހުގެ ކަމެއް. ހަތަރުސް އަޅުގަނޑުމެން ޒަކާތް ކަމަށް އަހަރެންނަށް ކުޑަކުދިން ހިތާމަތަކެއް ދުވަހު ހަލާކު ކުރުމެވެ.
ދީނަށް ހިނގާމުން ދާ ހަމަ ނިގުޅުން ބާރުވާ ދުވަސް ބަދަލެއް ހަރާމް ފިޔަވައި ދަނީއެވެ. ދުވަހުގެ ހަތަރު ފަޅި ހުރިހާ ވަޑައިގެން ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ކަމެއް ހިފައިގަންނަ ދުވަހު ހަމަ ކަމަށް މިހާރު ފަހަރެއްގައި ބޭނުންވާ ކަމެއް. ދުނިޔޭގެ ހުރިހާ ކަމެއް ގަބޫލުކުރާ ކުދިންނަކީ މިއީ ކޮންމެ ދުވަހަކު ކުރާ ކަމެކެވެ. ދުނިޔޭގައި ހަމަ ވާގިވެރިވުމުގެ ހަރުކަށި ވިސްނުން ފުރިހަމަ ދުވަހަށް ހުރިހާ ކަމެއް ދަނީއެވެ. ދުނިޔޭގެ ކޮންމެ ކަމަކާ
((އަހުރެން ހޮވުނީ ހިތަށް ކަމުގެ ދުވަހުގެ ވެސް ވާނުވާ ގޮތް ބުނެލީއެވެ. އެ ދުވަހަށް ފަހު މަގޭ ކަނޑު
ނިކަމެތިވާނެއެވެ.)) ދުނިޔެއާ ދުރަށް ހަމަހަމަ ޙަޔާތުގެ ކަރުދާސް ކަރުދާސް ހިތާމަ ބަލައިލިއެވެ. ދުނިޔޭގެ އަމާނާތްތަކުގެ
ދުނިޔޭގެ ފަހަރެއް ބޭނުންވާ ނުލައްވާ.)) ”4]

މާތްالله ރުއްސުވުންލެއްވި ޠަލްޙަތު ބިން ޢުބައިދުﷲގެ އަރިހުން ރިވާވެގެން ވެއެވެ. ރަމަޟާން މަހުގެ ހަނދު ފެނިވަޑައިގަތުމުން ރަސޫލާ ﷺ މި ދުޢާ ކިޔުއްވިއެވެ. ((اللهمَّ أَهِلَّهُ عَلَيْنا بِاليُمْنِ والإيمانِ، والسلامَةِ والإسلامِ، ربِّي ورَبُّكَ اللهُ [5]– ހެޔޮކަމާ ބާރު ދުނިޔޭގެ ރަސޫލާގެ! ބަރަކާތްތެރިކަމާއި އީމާންކަމާއި ސަލާމަތްތެރިކަމާއި އިސްލާމްކަމާއެކު މި މަހުގެ ހަނދު އަހަރެންގެ މައްޗަށް ފެއްޓެވުންވާށި! މި އަހަރުގެ ވެރިރަސްކަލާނގެ އަދި ތިބާގެ ވެރި ރަސްކަލާނގެއަކީ الله އެވެ.)) މި ހަނދު ފެށުމުން ދުޢާކުރުމުގެ ހިތަށް އީމާންކަމުގެ ރޫޙާނީ ތަރުތީބަކަށް ދެއެވެ. އަހަންނަށް އޮތް ދުވަހު މަހުގެ ތަރުތީބު އެދުމުންނާއި މި ރޫޙާނީ ތަރުތީބުގެ ތަރުތީބެވެ. ތަރަ ހިތާ ތަރަ ވިއްޔާ ވަގުތު ކޮންމެ މި ރޫޙާނީ ތަރުތީބަކީ ދިގުބުނެއެވެ. ކޮންމެ ކަމަކު އެ ދުވަހު ތަރަ ހިތްހޫނު މާތް اللهއަށް ޝުކުރު ދަންނަވާށެވެ.
ތަރާވީޙާއި ކޮންމެ ދިގު އުފާވެރިކަމާއި މި ކަން ހިނގާށެވެ. މި ރޫޙާނީ ތަރުތީބު ރަމަޟާން މަހު ނިމެންދެން
އަޅުގަނޑު ހެދެމެ.

ކިޔަވައިދިނުމަށް ޤަބޫލުކުރައްވާނެ މިފަދަ އަޖުރު ވަރުގަދަ ހެޔޮކަންތައް މީގެ ކުރިން ބުނެފައިވާ ފަދައިން ގެއްލުމެއް ނުވާނެ ވިޔަފާރިއެއް ކަމުގައި ވަގުތުތަކެވެ. الله ޢައްޒަ ވަ ޖައްލަ ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ. ((إِنَّ الَّذِينَ يَتْلُونَ كِتَابَ اللَّهِ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ وَأَنفَقُوا مِمَّا رَزَقْنَاهُمْ سِرًّا وَعَلَانِيَةً يَرْجُونَ تِجَارَةً لَّن تَبُورَ ﴿٢٩﴾ لِيُوَفِّيَهُمْ أُجُورَهُمْ وَيَزِيدَهُم مِّن فَضْلِهِ ۚ إِنَّهُ غَفُورٌ شَكُورٌ [6]– ހަމަކަށަވަރުން، الله ގެ ފޮތް ކިޔަވައި، އަދި ނަމާދު قائم ކޮށް، ތިމަންރަސްކަލާނގެ އެމީހުންނަށް ދެއްވި ތަކެތިން ސިއްރުގައި ފާޅުގައި ހޭދަކުރާ އެފަދަ މީހުންނީ، ގެއްލުން ނުވާނެ ވިޔަފާރިއަކަށް އުއްމީދު ކުރެތެވެ. (އެއީ) އެކަލާނގެ އެމީހުންނަށް އެމީހުންގެ ދަރުމަ ފުރިހަމައަށް ދެއްވައި އަދި އެކަލާނގެ فضل ވަންތަކަމުން އެމީހުންނަށް އިތުރުކޮށްދެއްވުމަށްޓަކައެވެ. ހަމަކަށަވަރުން، އެކަލާނގެއީ، ގިނަގިނައިން ފުއްސަވާ، ގިނަގިނައިން شكر قبول ކުރައްވާ ރަސްކަލާނގެއެވެ.))

ޢަބްދުالله ބުން މަސްޢޫދު ރަޟިޔަﷲ ޢަންހުގެ އަރިހުން ރިވާވެގެން ވެއެވެ. ((ރަސޫލާ ﷺ އަޅެ އެކަލޭ ވިދާޅުވި އިރުޝާދެވެ. އެކަލޭގެފާނު ވިދާޅުވިއެވެ: الله ގެ ފޮތުން އަކުރެއް ކިޔާ މީހާއަށް އެއަކުރަކަށް ހެޔޮ ޢަމަލެއް ލިބޭނެއެވެ. އަދި ހެޔޮ ޢަމަލަކީ ދިހަ ގުނަ ކޮށްދެވޭ ޢަމަލެކެވެ. އެއީ الم އަކީ އެއް އަކުރެކޭ ތިމަން ނުބުނަމެވެ. އަދި އަލިފަކީ އަކުރެކެވެ. ލާމަކީ އަކުރެކެވެ. މީމަކީ އަކުރެކެވެ.” 7]))

ހަމަ މިފަދައިން ޢަމަލުކުރުން ސުންނަތް ނަމާދުތަކުންނާއި ނަވާފިލްތަކުން الله ގެ ރަޙްމަތާއި ލޯބި ލިބިގަނެވޭނެ ކަމަށް ޤަބޫލުކުރެވިފައިވާ ޙަދީޘެއް އިމާމް ބުޚާރީ ރިވާކުރައްވާފައިވެއެވެ. ޢަބްދުالله ބުން މަސްޢޫދުގެ ރިވާޔަތެއްގައި އަރިހުން ރިވާވެގެން ވެއެވެ. ރަސޫލުالله ﷺ ވިދާޅުވިއެވެ. ((الله ތަޢާލާ ވަޙީ ކުރެއްވިއެވެ: وما يزالُ يتقرَّبُ إليَّ بالنَّوافلِ حتّى أحبَّه فإذا أحببتُه كنتُ سمعَه الَّذي يسمَعُ به وبصرَه الَّذي يُبصِرُ به ويدَه الَّتي يبطِشُ بها ورِجلَه الَّتي يمشي بها، ولئن سألني عبدي أعطيتُه، ولئن استعاذني لأُعيذنَّه [8]– ތިމަންރަސްކަލާނގެ، ތިމަންރަސްކަލާނގެ އަޅާ ނަފްލު ޢަމަލުތަކުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އާއި ކައިރިވެގެން ތިމަން الله ގެ ރަޙްމަތާ ލޯބިވެވަޑައިގަތުމަށް އުޅެއެވެ. ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާދެކެ ލޯބިވެވަޑައިގަތުމުން ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާގެ އަޑުއަހާ ކަންފަތް، އޭނާ ދެކޭ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ލޯބިވާ އަޑުއަހާ ކަންފަތް، އޭނާގެ އަތުން ހިފާ އަތް ތިމަންރަސްކަލާނގެ ކަމުގައި ވެވޭނެއެވެ. އަދި ތިމަންރަސްކަލާނގެ އަޅާ ކަމެއް އެދޭނަމަ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާއަށް އެކަމެއް ދެއްވާނެއެވެ. އަދި އޭނާ ތިމަންރަސްކަލާނގެ ރައްކާތެރިކަން އެދޭނަމަ ތިމަންރަސްކަލާނގެ އޭނާ ރައްކާތެރި ކުރައްވާނެއެވެ.))

ބަހެއް ސުވަރުގެވެރިންނަށް ދެންނެވުނެވެ. ތިޔަބޭފުޅުން ހަމަޖެހިވަޑައިގެން ތިއްބެވުމުން ގިނަކުރެއްވުމުން އުފާވެރިވީ
ވަޑައިގަންނަވާނެކަމެއްތޯ؟ އެބޭފުޅުން ޖަވާބުގައި ވިދާޅުވިއެވެ. اللهގެ ރަސޫލާގެ އިންސާނުން އުފާވެރިވި ކަމެއް ކަލޭ،
ކަލޭގެފާނުތޯ؟

ރޯދަވެރިޔާއަށް އިނާމުކަމުގެ ގޮތުން ޚާއްޞަކޮށްދެއްވާނެ ދޮރު ހަމަޖެހިވަޑައިގެންފައިވާ ކަމަށް ރަސޫލާ
ރޯދަވެރިޔާއަށް ދެ އުފާވެރިކަމެއް ލިބިގެންވާ ކަމަށް ރަސޫލުﷲ ވިދާޅުވިއެވެ. މި ދެ އުފާވެރިކަމުގެ އެއް އުފާވެރިކަމަކީ
ރޯދަ ވީއްލުމުގެ ވަގުތު ލިބޭ އުފާވެރިކަމެވެ. އަނެއްކަމަކީ ރަސޫލާގެ ހަޟްރަތުގައި ރޯދަވެރިއާ ހާޒިރުވާ
ދުވަހުގެ ސުވަރުގެ ވަރުގަދަ ވޭތެވެ. އޭގެ ތެރެއިން ނުވަތަ ބާބު ދޮރުހަމަވެވޭ. އޭގެ ރޯދަވެރިންނާއި ބަދަލުން
ވެދުމުން ދޮރުހަމަކުރެވެ. ރޯދަވެރިން ވަދެ ނިމުމުން މި ދޮރުހަމަ ލައްޕާ ބަންދުވެގެންދާނެއެވެ. މާތް الله
ރަސޫލުﷲ ސަލަވާތް ބިން ސަބަބުން ލިބިގެން ރިވާވެގެން ވެއެވެ. ރަސޫލާ ﷺ ވިދާޅުވިއެވެ. ((فِي الجَنَّةِ ثَمانِيَةُ أبْوابٍ، فِيها بابٌ يُسَمّى الرَّيّانَ، لا يَدْخُلُهُ إلّا الصّائِمُونَ[9] – ސުވަރުގޭގައި އަށް ދޮރުހަމަ ވެއެވެ. އޭ
ދޮރުހަމަތަކުގެ ތެރޭގައި އަރުވާނެ ނަމަކަށް ކިޔާ ދޮރުހަމައެއް ވެއެވެ. ރޯދަވެރިން ފިޔަވައި އެހެން ބައަކު އެ
ދޮރުހަމައިން ނުވަދެއްވާނެއެވެ.))

ރޯދަވެރިންނަށް ސުވަރުގޭގައި ހާއްސަކުރައްވާފައިވާ ކޮޓަރިތައް ފެންނާނެ އިނާމުތަކުގެ ތެރިވިރުތަކަށް އަށްވެސްދެއްވާނެއެވެ.
މާތްالله ރައްސުއްޓޭމި އަށް މާލިކުލް އަސްލިޔާގެ އަރިހުން ރިވާވެގެން ވެއެވެ. ރަސޫލުالله ﷺ ވިދާޅުވިއެވެ.
((إن في الجنةِ غرفةً يُرى ظاهرُها من باطنِها وباطنُها من ظاهرِها أعدَّها اللهُ لمن أطعمَ الطعامَ وألانَ الكلامَ وتابعَ الصيامَ وصلّى والناسُ نيامٌ [10]– ހަމަކަށަވަރުން އެތެރޭގެ ބޭރުން އެތެރެ ފެންނަ އަދި އެތެރެއިން ބޭރު ފެންނަ
ކޮޓަރިއެއް ސުވަރުގޭގައި ވެއެވެ. الله އެ ކޮޓަރި ތައްޔާރު ކުރައްވާފައި ވަނީ ކާނާކާން ކާލަވިން ދިނުމަށާއި،
ވާހަކައިގައި ކަށިވަރުކަން ބަސްމަގު އުނދުން ދިނުމަށާއި، ދުވަސްތަކުގައި ރޯދަހިފާ ދިނުމަށާއި، މީސްތަކުން ނިދާފައި
ތިބި ވަގުތުގައި ނަމާދު ކުރި މީހުންނަށެވެ.))

އިނާމްތަކުގެ ތެރިވިރުތަކުގެ ކުރިއަށް ސުވަރުގޭވަންތަވެރިންނަށް اللهގެ ވަޖުހުމުބާރަކު ދެއްކެވުމެވެ. އޭގެ އިތުރު ބޮޑު
ނިއުމަތެއް. ރަސޫލާ ﷺ ވިދާޅުވިއެވެ. ((إذا دخل أهلُ الجنةِ الجنةَ يقولُ اللهُ تعالى تُريدون شيئًا أزِيدُكم؟ فيقولونَ: ألم تُبَيِّضْ وجوهَنا؟ ألم تُدخلْنا الجنةَ، وتُنَجِّنا من النارِ؟ فيُكشفُ الحجابُ، فما أُعطوا شيئًا أحبَّ إليهم من النظرِ إلى ربِّهم [11]– ސުވަރުގޭގެ އަހުލުވެރިން ސުވަރުގެ ވަދުމުން الله ތަޢާލާ ވަޙީ ކުރައްވާނެއެވެ.
ތިޔަބައިމީހުން އިތުރު އެއްޗެއް ބޭނުން ހެއްޔެވެ؟ ވަރަ އެބައިމީހުން ދަންނަވާނެއެވެ. އިބަރަސޫލާގެ އަޒުވަންގެ

މުސްތަޤް އުޖާލާކޮށް ނުފެއްދަވަމުތޯއެވެ؟ ތިބާރަސްކަލާނގެ އަދަމުން ސުވަރުގެ ނުވައްދަވަމުތޯއެވެ؟ ތިބާރަސްކަލާނގެ
އަދަމުން ނަރަކައިން މުއްމި ނުކުރައްވަމުތޯއެވެ؟ ޔަހަ އެކަލާނގެ ވަޙުޔު ކަލާމު ކުރައްވާނެތެވެ. އެބައިމީހުންގެ
ތިބާރަސްކަލާނގެ ވަޙުޔު ދުނިޔަތްތަކަށް ޚިދުމަތެއް ނިކަމެތިޔާއި އެބައިމީހުންނަށް ދޫކުރެވޭނެ ނުވެއެވެ.))